

S-C

Redactie:

J. W. A. VAN WELSEME, *Viosplein-Zuid N°. 1,*
Weltevreden.
 C. A. BACKER, *Buitenzorg.*
 S. LEEFMANS, *Padang.*

Levend en Dood Materiaal:

C. A. BACKER, *Buitenzorg.*

Vaste Medewerkers:

Dr. W. DOCTERS VAN LEEUWEN.
 P. A. OUWENS.
 J. SYBRANDI.
 Dr. P. VAN OYE DE FONTENOY.
 EDW. JACOBSON.

Prijs per jaar f 8.50 — Leden der N. I. H. V. ontvangen het Tijdschrift gratis.

NATUURSTUDIE EN JACHT IN CEYLON.

(Slot).

Nu gaan we aan de andere zijde van den straatweg ons geluk beproeven. 't Begint te regenen en ik laat mijn kodak in een hutje achter, wat me later zeer spijt. We passeeren eerst de breede bedding der Maha-Oya (oya-rivier), nu een droog zandbed, met hier en daar wat lauw-warme waterpoelen. In de mousson is het echter een breede, moeilijk te passeeren rivier. Het zand is zoo heet dat Banda en de koelies het op een looppas zetten, om de overzijde te bereiken, ook ik voel de hitte zelfs door mijn jachtlaars heen. We zien een groote landhagedis (*Varanus salvator*), die ik eerst voor een krokodil aanzag, zich uit de voeten maken. De huid is zeer mooi als leer, en het vleesch schijnt een lekkernij te wezen! Ook vele landschildpadden (*Testudo emys*) in allerlei grootten zien we. Die zijn hier zeer algemeen. Een raapten we op die bijna 12 pond woog.

Het is nog vroeg, en we besluiten wat te wachten in de koelte van het woud. Al het wild trekt nu langzaam naar de vlakte om te grazen en we wachten het daar dus op.

De regen heeft opgehouden, mijn cigarette is „fini” en na de wind vastgesteld te hebben, gaan we vooruit. We kruipen, onzichtbaar door een terreinverhooging of aarden wal, de richting der vlakte uit. Ik ben den rand genaderd en kijk voorzichtig er over.

Vlak voor me, geen 7 meters van me af, is een kudde buffels (*Bos bubalus*) om een modderpoel vereenigd. De groote stier staat behagelijk tot aan den buik in het zwarte water. De andere acht, koeien, liggen kalm te herkauwen of te slapen. Wat heb ik dom gedaan mijn kodak achter te laten! Wat een gelegenheid die ik nu moet missen. Onwillekeurig heb ik me op de knieën verheven om ze nog beter van vlak bij te bezien. De stier, de aanvoerder en schildwacht der kleine kudde, heeft me echter opgemerkt. In twee tellen is hij uit het bad, en staat de bende in een halven cirkel, hevig blazende, de domme, leelijke koppen met de zware hoorns naar voren gestrekt, me aan te kijken. Het is een grootsch gezicht, die wilde woeste reuzen, de huid donkerbruin bijna zwart, zware gespierde halzen en nog zwaarder lichamen op de korte sterke pooten. Banda staat ze kalm

Kudde buffels op „talawa”.

aan te kijken, hij heeft mijn tweede geweer echter gereed, de vinger aan den trekker. Komen ze, dan zullen we ze een levendige ontvangst bereiden. De Ceylon buffel is niet kwaadaardig, alleen hoogst gevaarlijk wanneer hij gewond is, of plotseling wordt opgeschrikt; dan is hij zeker een der gevaarlijkste vijanden om mee te doen te hebben en hij is dan ook veel meer gevreesd dan een olifant of panter. Achter enkele struiken zal hij zich verbergen om plot-

seling los te donderen op den hem vervolgenden jager. Hij geeft het gevecht niet op, voordat een der partijen het verloren heeft, en is dan ook zeer gezocht door den sportsman, op gevaarvolle avonturen belust.

Dit schouwspel is Addicken toch te machtig! „Sami, sami!” en weg vlucht hij, met medeneming van mijn patroontasch; om later, een halve KM. ver weg, bijna wit-blauw van angst, uit een jong boompje neer te dalen.

Maar ze denken er niet aan om tot den aanval over te gaan. De stier heeft zich ietwat verplaatst, en staat nu in het midden der groep achter zijn echtgenoten, verdekt opgesteld. Hun geblaas is hevig. Wat had ik niet gegeven om nu m'n kodak hier te hebben inplaats van den buks!

Op het oogenblik is het verboden buffels te schieten, tenzij in levensgevaar verkeerende, b. v. bij een aanval. De runderpest heeft hevig onder ze gewoed en ze zijn voor een viertal jaren beschermd door de Regeering. Banda's stroopershart klopt hevig! „Schiet maar Dorai, ik zal het niet verklappen!” Ik sta op, wuif m'n hoed als vaarwel,

een moment spanning en verwondering en weg dondert de kudde, de jungle in. Nog mijlen ver kan men ze hooren voortrennen, alles in hun weg vertrappende en verbrekende.

Nu, een dronk koude thee en een cigarette zijn verdiend, waarna we Addicken gaan opzoeken, die zeer beschaamd is.

Den volgenden morgen zijn we beter op tijd en trekken er in de schemer reeds op uit. Het is heerlijk koel nog en na vlug doorloopen bereiken we de „chena.” De eigenaar, gelegen op een vloertje van bamboe, ongeveer 4 M. van den grond op palen, wordt wakker gemaakt. Hij vertelt, dat er 's nachts olifanten gepasseerd zijn, die vlak bij op de groote „talansa” moeten wezen. Hier zie ik voor het eerst het eigenaardige middel der Sinhalezen om vuil water schoon en drinkbaar te maken. Het is een soort zaad

dat in het water gemengd wordt, waarna alle vuil en modder bezinkt, en het heldere drinkwater (?) kan afgegoten worden. De windrichting is goed en stevig loopen we door, een enkel geluid hindert nu niet, daar de olifant slecht van gehoor is en zelf steeds zooveel leven maakt. Soms wordt beweerd, dat het meerendeel doof zou zijn, wat we niet gelooven, noch beoordeelen kunnen. Hun gezicht is zwak maar hun reuk zeer scherp. We staan aan

Twee goede „Sambur” geweien, en klein „Spotteddeer” gewei.

den rand der grasvlakte en daar voor ons, een 50 meter weg, staat een kudde van 4 volwassen olifanten en een kleinere. De „baby” zal nauwelijks 1.25 M. hoog geweest zijn en misschien een 2 jaar oud. Druk zijn ze bezig zich te goed te doen; heele takken worden afgebroken of graszoden uit den grond getrokken. We kruipen naderbij, onzichtbaar door hoog gras, tot op een 20 meter, van waar ik ze prachtig gade kan slaan. Een der koeien gebruikt een tak als waaier om de vele vliegen te verdrijven. Banda wijst me drie koeien en een jonge stier aan. 't Is zeer moeilijk te zeggen met een stier of een koe te doen te hebben, slagstanden hebben ze niet, trouwens de indische olifant heeft slagstanden voor beide geslachten. Men schijnt het aan den schedel te kunnen zien. Daar het de eerste keer is, dat ik er zoo op uittrek, en alleen, was het niet raadzaam een akte voor een olifant te nemen. Trouwens kudden olifanten worden door „Sportsmen” niet geschoten, tenzij ze gevaarlijk zijn en schade aanrichten.

Lang sla ik ze gade, sta dan op en klap in de handen. Omhoog gaan de groote hoofden en de lange slurven draaien als windhaantjes heen en weer om te trachten te ontdekken wie in de buurt dat vreemde geluid veroorzaakt. Langzaam trekken ze nu weg geruischloos tusschen de boomen doorschuivende, onbegrijpelijk voor deze reuzen. Als

eendjes achter elkander, de stier aan het hoofd, verdwijnen ze en later de sporen bekijkende is het al heel moeilijk te zeggen dat er hier 4 gepasseerd zijn. Het lijkt wel, alsof ze in elkaars voetsporen geloopt hebben.

Een olifant, tenzij het een „rogue” is, zal je nooit aanvallen uit eigen beweging. Kom je echter plotseling en onverwachts voor hem te staan en schrikt hij hevig, dan kan het voor een, of beide partijen, slecht aflopen. Ook wij trekken nu verder, maar in andere richting. Vlakbij een eigenaardig gebrul en geschreeuw in de jungle, een beer! Maar hoe we turen en loeren, niets is zichtbaar.

Er is maar een vertegenwoordiger dezer familie hier in Ceylon, en wel de „slott-bear” (*Melursus ursinus*) die vooral in de low-coutry zeer talrijk is. Hoofdzakelijk echter een nachtdier zijnde, ontmoet men ze overdag zeer zelden, en de beste manier om ze te jagen is in den drogen tijd bij maanlicht zich verdekt op te stellen bij een „water-hole” zooals er zoovelen overal hier te vinden zijn en die steeds met water gevuld blijven, hoe groot ook de hitte is. Deze zwarte beren zijn zeer venijnig en kwaadaardig, bang voor niets en niemand en stormen, op hun achterbeenen staande, met een oorverdovend geschreeuw en lawaai op je af, zoodra ze je zien. De inlander is er dan ook zeer bang voor en gaat dikwijls gewapend met een klein bijltje. De klauwen aan de zeer lange voorarmen zijn ontzettende wapens, en geen dorp in de jungle-streken der low-coutry of men ontmoet er een of twee menschen, erg verminkt door een beer. Ik herinner me nog mijn schrik, toen ik de eerste keer zoo'n slachtoffer ontmoette. Zijn linkergezicht was heel gewoon, maar bij het weggaan draaide hij 't hoofd om, een rechter helft van zijn gezicht bestond niet. Dat was het werk van een berenklauw geweest. Hoe de man van zoo'n verwonding nog genezen kon is me een raadsel. Deze beren zijn dol op honing en witte mieren, en zoo'n maaltijd gaat steeds gepaard met het meest vreeselijke gegil en lawaai, dat een zeer vreemden indruk maakt in de anders zoo doodstille jungle. Men heeft als nieuweling meestal zulke hooge ideeën van een oerwoud; trompettende olifanten, brullende panthers, verraderlijke slangen en een schitterende bloemenpracht! Hoe anders is de werkelijkheid. Hoe klein voelt men zich in zoo'n groot, doodstil en half duister woud. Vooral de schitterende bloemen en kleuren zijn opmerkelijk door hun afwezigheid. Enkele orchideeën vindt men wel, maar steeds heel eenvoudig en somber gekleurd! De voorbeelden van mimicry bij dieren, planten en insecten zijn hier legio.

Weer op de grasvlakte gekomen, houden we even halt en nemen het terrein op. Ter rechterzijde van ons, een 150 meter vooruit, graast een kudde van 10 à 20 buffels, ter linkerzijde ontdekken we een kudde „Spotted deer” (*Cervus axis*), het hert van Ceylon. We besluipen de laatste tot op een 70 meter. Het zijn er zeker wel een 40. Hoe glanzen de mooie bruine vellen in het zonnelicht. Ze staan juist tegen den rand der jungle, en geweien zijn niet te onderscheiden van den achtergrond. Ik zoek een goed exemplaar uit, in de hoop, dat het een bok is. De kogel slaat hoorbaar in, nieuwsgierig gaan alle hoofden omhoog, en dan in vollen galop gaat het 't onderhout in. Langzaam gaan we nu het spoor zoeken om het slachtoffer tijd te geven zich neer te werpen. We vinden het spoedig, helaas, tot mijn groote spijt een hinde. De glanzend bruine huid is zeer regelmatig door witte vlekken onderbroken, een breede zwarte streep loopt van nek tot staart over het midden van den rug. Het doet veel aan ons damhert denken, is echter veel grooter en het gewicht schatten we op een 120 pond. Het is een zwaar werk, deze 12 miles terug met onzen last, en dikwijls houden we halt, terwijl ik me vermaak met duiven schieten. Ook gelukt het me een bonte specht (*Picus medius*) voor de collectie te

bemachtigen. Het is echter lang niet zoo'n mooie vogel als onze hollandsche bonte specht.

Thuis gekomen worden de huiden gevild en te drogen gehangen. Voor tafel neem ik een achterbout van het hert, terwijl de rest, tot hersenen en tong toe, eerlijk verdeeld wordt onder de koelies en enkele dorpelingen, die als vliegen zijn komen aanzetten.

Na een welverdiend middagslaapje er om half vier weer op uit. We gaan nu naar een grasveld waar volgens Banda veel „maré”, Sambur-herten (*Cervus unicolor*) moeten wezen.

We zetten ons neer bij een groote, verlaten termietenwoning, waar Addicken nog tijd vindt een gepantserde miereneter (Manis?) te vangen. De zonsondergang is prachtig, een heerlijke bries verkoelt ons maar het wild laat op zich wachten.

Gekraak in de takken, een sambur-hinde komt statig en langzaam uit het kreupelhout. Geen 8 meter van ons af houdt ze stil, zoodat ik een mooie gelegenheid heb haar goed waar te nemen. Ze is grooter dan ons edelhert, vrij plomp en zwaar gebouwd, de huid dof blauw-zwart, de buik lichtbruin en vuil-wit. De kop is groot en het dier heeft voor een hert al een zeer dom uiterlijk. Enkele minuten later het geroep van den bok, die dichtbij in het hout schijnt te staan. Ik verander mijn positie, wat de hinde op de vlucht doet slaan. Hevig gekraak, en de bok breekt naar de open vlakke. De buks kraakt maar ik mis hem leelijk, een tweede schot mist eveneens. Het is een prachtig gezicht! In vollen galop gaat het de jungle weer in, het zware gewei de takken terzijde buigende. Ieder jaar stoot de Sambur, hier ook wel, maar zeer ten onrechte „elk” genoemd, het gewei af maar krijgt steeds weer hoewel zwaarder, 6 takken terug. De leeftijd is dan ook hoegenaamd niet te schatten, daar 8 en 10 enders hier niet voorkomen.

De mierenwoning.

Hoe schaam ik me over mijn schietkunst, maar het schouwspel van dit majestueuze dier in volle vlucht doet dat vergeten. Banda zegt: „Die bok nooit dood”, en hij vertelt, dat hij er al vele malen op gevuurd heeft. De vergelijking van hem met zijn oude „gasbuis”, een voorlader! en mij met mijn moderne repeteerbuks, bevalt me echter heelemaal niet! Bij een modderpoel gekomen vinden we de slaappleats van den bok en heel duidelijk is de vorm van het zware lichaam in den vetten modder afgedrukt.

Teruggaande ontdekken we nog een buffel, die kalm in het gras ligt te slapen en snurkt als een oude heer terwijl de kleine zwarte buffelvogel zich te goed doet aan de maden en larven in de huid van den slaper. De inlanders noemen dezen vogel de „schildwacht”, die de buffels bij naderend gevaar zou waarschuwen, maar niet voordat we enkele steentjes gooiden, kwam er leven in den slapenden kolos.

Om 4 uur weer op. Addicken heeft zijn voorhoofd met kalk besmeerd, een teeken, dat hij z'n gebeden heeft opgezegd! We gaan denzelfden kant weer uit als gisteren en bereiken spoedig de termietenwoning. Wilde varkens, of een beer, zijn er 's nachts geweest en hebben er groote gaten en stukken uit gehakt; zeer interessant zijn al die kamers en gangen. Enkele larven worden medegenomen. Voor ons uit beweegt zich iets. Een hinde heeft zich op het gras gewaagd, en spoedig tel ik er nog drie en achteraan den bok met goed gewei. Zachtjes hoesten, verschrikt kijken ze op, maar wij zijn al in het hooge gras verdwenen en daar komen ze aan galopeeren, de bok aan het hoofd. Ik richt me op en geef hem de volle laag op het schouderblad. Kalm laten we ze doorrennen. Na een kwartiertje gaan we het spoor opzoeken. Vroeger heb ik dat altijd bijzonder interessant werk gevonden, en het veel gedaan, ja ik dacht zelfs er iets van te weten! Maar wat is mijn amateurkunst vergeleken met den speurzinn en het scherpe gezicht van den junglebewoner. Het zijn jachthonden in menschengedaante deze inlandsche stroopers en woudloopers. In minder dan geen tijd toont Banda me een takje met bloed, en als een slang glijdt hij nu verder, bijna op handen en knieën.

Overall bloedspatjes, verder op wordt het erger en komen we op een plek waar de bok zich heeft neergelegd. Het helroode bloed, hier en daar met schuimvlokjes, toont aan, dat de longen doorboord zijn, het schot is dus doodelijk en hij zal niet lang te lijden hebben. Nog voorzichtiger speuren we verder. Geen takje kraakt, weer heeft de bok zich neergelegd om te rusten. We liggen nu languit achter elkander en Banda wijst voor zich uit. Daar ligt de bok, het hoofd met trotsch gewei nog opgeheven. Hij kijkt echter niet onzen kant uit maar terzijde en schijnt zeer angstig te wezen. Twee schelle, klaaglijke stooten en met een laatste krachtsinspanning verheft hij zich, om echter voor eeuwig dan neer te storten. Neen toch niet. Nog een krachtsinspanning, het leven is nog niet gebluscht. Terzelfder tijd, voor ik de buks zelfs kan oplichten, springt een volwassen panter (*Felis pardus*) vlak voor ons op, om bliksemsnel in het dichte hout te verdwijnen. Ook het hert is er van door, en met een laatsten hartslag, zal het zijn leven in veiligheid trachten te brengen en doorrennen tot het voorgoed neerstort. Goddank duurde dit niet lang, en na heel wat zoeken vinden we het. Geen rechtgeaard jager en liefhebber van dieren zal ooit er over denken een gewond stuk wild aan zijn lot over te laten. Liever zoeken we er uren en uren naar tot we het vinden, liever zouden we het geweer voorgoed aan den muur hangen dan dat te doen.

Het is voorzeker een heerlijke dag geweest. Een panter van zoo vlak bij, en op klaarlichten dag te zien is een groote zeldzaamheid, en ofschoon ik hem dolgraag de huid had doorboord, ik moet tevreden wezen.

We ontmoeten ook nog een groote familie apen. Dit is de groote soort „mandi” met een zwart en vuilwit aangezicht met begin van een ringbaardje, dat een zeer komisch voorkomen geeft. Dikwijls heb ik ze in de verte aangezien voor neergehurkte koelies! De Sinhalezen zijn er dol op en hechten zeer veel waarde aan het vleesch als medicijn. Ze amuseeren me echter zoo, dat ik het niet over me kan verkrijgen er een te schieten.

Ik vergat er hier nog op te wijzen, dat de panter een zeer merkwaardig beentje er op

na houdt in den linkerschouder. Waar het voor dienen moet is een onopgelost raadsel, daar het geheel los in het vleesch ligt.

Voorzoover me bekend, wordt dit bij geen der andere katten gevonden. Hier wordt er zeer veel waarde aan gehecht en als „lucky-bone” gedragen. 's Avonds, bij het oversteken der Maha Oya zien we een troep jakhalzen, (*Canis aureus*) waar ik er een van neerleg voor de collectie. In sommige tijden van het jaar, is de vacht zeer mooi. Ze komen hier in groote troepen voor, zijn zeer algemeen en doen veel schade; als men 's avonds niet zoo moe was, zou het gruwelijk gehuil en gejang je zeker lang uit den slaap houden.

De laatste dag dat we er op uit zullen gaan is aangebroken. Morgen weer terug naar de estate. In de buurt moet een warme bron wezen en na lang zoeken vinden we een klein stroompje. Het water is goed warm. We volgen het naar den oorsprong, niet ver af. Van onder een groote rots komt het heete water in een klein meertje. Denkelijk een zwavelhoudende bron daar de zwaveldamp goed waar te nemen is en ons erg doet niezen.

Een menigte rotsduiven, roodbruin en groen gekleurd, fladderen boven ons hoofd. Op enkele plaatsen komt deze mooie en zeer smakelijke vogel, (*Columba intermedias*) zeer talrijk voor. Ook de donkerpaarse houtduif (*Alsocomu, puniceis*) wordt hier wel aangetroffen, maar zeer zeldzaam en waarschijnlijk zijn het bezoekers hier van uit Indië.

Onderweg neem ik nog enkele photo's van herten en buffels, die helaas, door de groote afstanden, geen succes bleken te zijn. Na de thee, als de meeste van de verzamelde voorwerpen goed zijn ingepakt, vermaak ik me met het schieten van watervogels bij de „tank”. Op het voetpad ontmoet ik mijn vriend, den priester, en ga mee naar zijn Dhagoba, waar hij me met trotsch, zijn geschriften toont, op gedroogde ola-bladen met een stift in gekrast. De Dhagoba zelf is niet zeer interessant, ofschoon „Amanchi Poona” me verzekert, dat er een reliqui van Boedtha in begraven ligt.

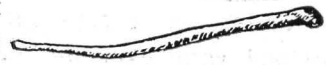
De dag van vertrek is helaas aangebroken en reeds vroegtijdig zijn de koelies in de weer alles samen te pakken. Ze schijnen zeer verheugd te wezen deze eenzaamheid vaarwel te kunnen zeggen.

Met mij is het anders gesteld! Op een theeplantage is het leven ook stil en vrij eenzaam, maar ik verlang nu alweer naar den dag dat ik, in de grootsche stilte van de jungle te midden der ongerepte en heerlijke natuur terug zal wezen en the „call of wild” kan volgen!

De tocht huiswaarts gaat vrij voorspoedig, tot 12 miles van Badulla af. Dan merkt de driver dat zijn benzine op is. Of hij ook wat te hooren krijgt! Ik koop wat petroleum in een dichtbijzijnde kaddir, en deze wordt in het reservoir gegoten. Twee miles gaat het nog, dan stopt de motor hardnekkig. Gelukkig hebben we echter de steile helling bereikt en rollen nu door eigen gewicht den weg af. Maar een goed half uur loopen van ons doel is het met de vaart gedaan, en daar staan we. Wel, er zit niets anders op dan naar Badulla te sukkelen. Met mijn blauw porcelein onder den arm, waag ik het er op, een zware regenbui is komen opzetten, in stroomen komt het water neer. Het stort en stort! (we kregen dien dag in één uur tijds 9¹/₂ cm!) Gelukkig bereik ik intijds de andere motorbus, die me verder naar ons dichtbijzijnde postkantoor zal brengen, van daar te paard het gebergte in naar de estate”.

Het was een onvergetelijke en heerlijke tocht.

Ceylon July 1917.

Panter's geluks-beentjes.
ware groot.

a.c.t.-n

A. C. T.-N.